

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ
พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^๑

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองและป้องกันการละเมิดสิทธิในข้อมูลความลับซึ่งผู้ประกอบการต่างๆ ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะและได้ใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลอันมีประโยชน์ในทางการค้า เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจ โดยการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้านั้นจะก่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม (Fair Competition) ซึ่งจะสร้างสภาวะสมดุลในเศรษฐกิจและจะช่วยตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค (Interests of the Consumers) จึงจำเป็นที่จะต้องมีการคุ้มครองความลับทางการค้า

๒. ขอบเขตของกฎหมาย

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมีขอบเขตคุ้มครองสิทธิในความลับทางการค้า โดยรับรองสิทธิของเจ้าของความลับทางการค้า และกำหนดโทษแก่การละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า

๓. องค์กรในการบังคับใช้กฎหมาย

๓.๑ คณะกรรมการความลับทางการค้า

ประกอบด้วยปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร และเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เป็นกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาเกษตรศาสตร์ นิติศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ แพทยศาสตร์ หรือสาขาอื่นใด ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสิบเอ็ดคน เป็นกรรมการ โดยให้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนอย่างน้อยหกคน และให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (มาตรา ๑๖)

คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองความลับทางการค้าและนโยบายเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับความลับทางการค้าต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เพื่อพิจารณานำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและระเบียบตามพระราชบัญญัตินี้ โกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับความลับทางการค้าตามที่คู่กรณีร้องขอ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ (มาตรา ๒๑)

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้กรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๒๖)

^๑ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติความลับทางการค้า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘

๓.๒ พนักงานเจ้าหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในอาคาร สถานที่ทำการ สถานที่ผลิต สถานที่เก็บสินค้าหรือยานพาหนะใด เพื่อตรวจค้นหรือตรวจสอบ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสิ่งของที่ได้นำ หรือได้ผลิตขึ้นโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเนื่องจากการเน้นข่าวว่าจะเอาหมายค้นมาได้ เอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน ทั้งนี้ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น

(๒) ยึดหรืออายัดเอกสาร หรือสิ่งของที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ไม่เกินสามเดือน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๒๗)

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (มาตรา ๒๘) และให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๓๐)

๔. มาตรการทางกฎหมาย

๔.๑ ความลับทางการค้า

ความลับทางการค้า หมายถึง ข้อมูลการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไป หรือหมู่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าวยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นได้ โดยข้อมูลนั้นมีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เนื่องจากการเป็นความลับ และเป็นข้อมูลที่ผู้ควบคุมข้อมูลนั้นได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้เป็นความลับ ดังนั้น ข้อมูลใดๆ จะเข้าข่ายเป็นความลับทางการค้าที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า ต้องมีลักษณะ ๓ ประการ ได้แก่

(๑) เป็นข้อมูลความลับที่บุคคลทั่วไปหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถเข้าถึงได้ กล่าวคือ เป็นความลับเฉพาะผู้คิดค้น เฉพาะครอบครัว หรือเฉพาะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

(๒) เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น สามารถนำไปผลิต ปรับปรุง หรือนำไปใช้ประโยชน์กับกระบวนการผลิต การจำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการ หรือการประกอบธุรกิจ

(๓) มีมาตรการที่เหมาะสมที่เก็บข้อมูลนั้นไว้เป็นความลับ เช่น มีการเก็บไว้ในสถานที่เฉพาะ และมีการปิดกั้นไม่ให้บุคคลอื่นเข้าถึงได้ เช่น ตู้นิรภัย หรือมีการเข้ารหัสข้อมูลคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ตัวอย่างความลับทางการค้า เช่น สูตรอาหารหรือส่วนผสมเครื่องดื่ม สูตรคำนวณ บัญชีรายชื่อลูกค้า แหล่งซื้อวัตถุดิบ ระบบอัลกอริทึมของ Search Engine ที่ทำหน้าที่ประมวลผลและแสดงผลการค้นหา องค์กรความรู้ หรือเทคนิคในการผลิตสินค้าหรือการให้บริการต่างๆ หรือวิธีการประกอบธุรกิจ เป็นต้น

๔.๒ การคุ้มครองความลับทางการค้า

(๑) สิทธิของเจ้าของความลับทางการค้า

เจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิเปิดเผย เอาไป หรือใช้ความลับทางการค้า หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นเปิดเผย เอาไป หรือใช้ซึ่งความลับทางการค้า โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้รักษาความลับทางการค้าดังกล่าวให้เป็นความลับต่อไปก็ได้

เจ้าของความลับทางการค้านั้นโอนสิทธิในความลับทางการค้าให้แก่บุคคลอื่นได้ โดยการโอนซึ่งมิใช่ทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน และหากถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาในสัญญาโอนให้ถือว่าเป็นการโอนมีกำหนดระยะเวลา ๑๐ ปี (มาตรา ๕)

(๒) การละเมิดความลับทางการค้า

เจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า หากเห็นว่าผู้อื่นละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าของตน โดยการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า กล่าวโดยรวมคือ การเปิดเผย เอาไป หรือใช้ซึ่งความลับทางการค้าโดยไม่ได้รับความยินยอมและมีลักษณะขัดต่อแนวทางปฏิบัติในเชิงพาณิชย์ที่สุจริตต่อกัน เช่น

(๒.๑) การขโมยหรือจารกรรมข้อมูล ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆ เช่น การคัดลอกข้อมูลทางไฟล์ อิเล็กทรอนิกส์ การถ่ายเอกสาร การถ่ายภาพ การบอกกล่าวด้วยวาจา และเปิดเผยต่อสาธารณชน คู่แข่งทางการค้า หรือการนำความลับทางการค้าไปใช้เพื่อประโยชน์ตนเอง เป็นต้น

(๒.๒) การผิดสัญญาที่มีข้อกำหนดมิให้เปิดเผยความลับทางการค้า (Non-Disclosure Agreement) ด้วย

(๒.๓) การจูงใจให้ผู้รู้ความลับนั้นเปิดเผยความลับด้วยการกระทำต่างๆ เช่น การติดสินบน การข่มขู่ การฉ้อโกง การลัทธิทรัพย์ การรับของโจร หรือการจารกรรม โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใดด้วย (มาตรา ๖)

(๓) ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า

การกระทำได้ดังต่อไปนี้ ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า

(๓.๑) การเปิดเผยหรือใช้ซึ่งความลับทางการค้าที่ได้มาโดยทางนิติกรรม โดยไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ว่า คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้ความลับทางการค้ามาโดยการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าของบุคคลอื่น

(๓.๒) การเปิดเผยหรือใช้ซึ่งความลับทางการค้าโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งดูแลรักษาความลับทางการค้านั้นในกรณี (ก) จำเป็นเพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยหรือความปลอดภัยของสาธารณชน หรือ (ข) จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นซึ่งมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า และหน่วยงานนั้นได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อคุ้มครองความลับทางการค้าดังกล่าวจากการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ที่ไม่เป็นธรรม

(๓.๓) การค้นพบโดยอิสระ กล่าวคือ การค้นพบความลับทางการค้าของผู้อื่นซึ่งผู้ค้นพบได้ใช้วิธีการประดิษฐ์หรือจัดทำขึ้นด้วยความรู้ความชำนาญของผู้ค้นพบนั่นเอง

(๓.๔) การทำวิศวกรรมย้อนกลับ ซึ่งได้แก่การค้นพบความลับทางการค้าของผู้อื่น โดยผู้ค้นพบได้ทำการประเมินและศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป เพื่อค้นคว้าหาวิธีที่ผลิตภัณฑ์นั้นได้รับการประดิษฐ์ จัดทำ หรือพัฒนา แต่ทั้งนี้ ผู้ทำวิศวกรรมย้อนกลับต้องได้ผลิตภัณฑ์เช่นว่านั้นมาโดยวิธีที่สุจริต

และมีสัญญาผูกพันกับเจ้าของความลับทางการค้าหรือผู้ขายผลิตภัณฑ์ว่ามีให้ทำวิศวกรรมย้อนกลับโดยชัดแจ้ง (มาตรา ๗)

(๔) การขอรับคุ้มครองความลับทางการค้าในชั้นศาล

เมื่อมีหลักฐานโดยชัดแจ้งว่าผู้ใดละเมิดหรือกำลังจะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า ผู้ควบคุมความลับทางการค้ามีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ระงับหรือละเว้นการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าเป็นการชั่วคราวก่อนฟ้องคดี และมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า และฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้ละเมิดสิทธิในทางความลับทางการค้าได้ (มาตรา ๘)

ทั้งนี้ คู่กรณีอาจตกลงกันเพื่อขอให้คณะกรรมการทำการไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับความลับทางการค้าก่อนนำเรื่องขึ้นสู่ศาล (มาตรา ๙)

(๕) อายุความคดีละเมิดสิทธิในความลับทางการค้า

ห้ามมิให้ฟ้องคดีละเมิดสิทธิในความลับทางการค้าเมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้ารู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้กระทำละเมิด แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีการละเมิด (มาตรา ๑๐)

๕. บทกำหนดโทษ

๕.๑ การขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๓๑) และการไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน ปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๓๒)

๕.๒ การเปิดเผยความลับทางการค้าของผู้อื่นให้เป็นที่ล่วงรู้โดยทั่วไป โดยเจตนากลั่นแกล้งให้ได้รับความเสียหายในการประกอบธุรกิจ ไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีใดๆ มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๓๓) อย่างไรก็ตาม ความผิดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา ๓๗)

๕.๓ ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในการดูแลรักษาความลับทางการค้าโดยหน่วยงานของรัฐ (ตามระเบียบที่ออกตามความในมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง) เปิดเผยหรือใช้ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ มีโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๓๔)

๕.๔ ผู้เปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของผู้ควบคุมความลับทางการค้าที่ตามปกติวิสัยจะไม่เปิดเผยซึ่งตนได้มาหรือล่วงรู้เนื่องจากการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้ มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติราชการ หรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี รวมถึงผู้ได้มาหรือล่วงรู้ข้อเท็จจริงใดจากบุคคลดังกล่าวเนื่องในการปฏิบัติราชการหรือการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี แล้วเปิดเผยข้อเท็จจริงนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน (มาตรา ๓๕)

๕.๕ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ การกระทำ หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (มาตรา ๓๖) อย่างไรก็ตาม ความผิดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา ๓๗)

๕.๖ ความผิดในการเปิดเผยความลับทางการค้าของผู้อื่นได้รับความเสียหายในการประกอบธุรกิจ ตามมาตรา ๓๓ และ ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๓๖ คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวน พบว่าบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้เปรียบเทียบ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกัน ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป (มาตรา ๓๘)

หมายเหตุ – คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น โปรดอ้างอิงและยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

กองกฎหมาย
กรมทรัพย์สินทางปัญญา
พฤษภาคม ๒๕๖๕